

Til
BBU - Seksjon administrasjon (Arbeidssted)

Fra
Vann- og avløpsetaten

Fagnotat

Vår referanse: 2018/12450-15
Saksbehandler: Torstein Dalen
Dato: 18. februar 2019

Fagnotat Høringsutkast Kommunedelplan for Overvann

Hva saken gjelder:

I henhold til Bergen kommune sin planstrategi 2015-2019 skal det utarbeides en Kommunedelplan for overvann. Plantypen er ny i Bergen kommune.

Forslag til planprogram for Kommunedelplan for overvann ble vedtatt lagt på høring 2018-04-05 (sak 1078/18). Høringsperioden var 2018-04-21 – 2018-06-05. Det ble mottatt fire høringssvar. Planprogrammet ble vedtatt i *Komite for miljø og byutvikling* den 17. januar 2019 (sak 35/19).

Hensikten med planen er å ivareta overvannshåndtering i arealplanleggingen. Arealer skal planlegges slik at de sikres mot skader som følge av oversvømmelse/floam og klimaendringer. I tillegg har overvann en stor betydning for biologisk mangfold, blå-grønne løsninger og utforming av byrom. Overvann kan også inneholde forurensning. Flere myndigheter forvalter regelverk og er ansvarlig for rammebetingelser som gjelder for kommunens håndtering av overvann. Videre vil ulike etater i kommunen være involvert i overvann avhengig av overvannets betydning i de ulike sakene. For å legge til rette for helhetlig forvaltning av vannets kretsløp med nødvendig infrastruktur er det behov for en overordnet Kommunedelplan for overvann som samordner og ivaretar kommunens interesser og ansvar innenfor temaet.

Med dette fagnotatet oversendes forslag til Kommunedelplan for overvann til offentlig ettersyn.

Fagetatens anbefaling:

[I medhold av plan- og bygningsloven § 11-14 legges forslag til Kommunedelplan for overvann ut til offentlig ettersyn.](#)

Med hilsen
Vann- og avløpsetaten

Etatsdirektør
Magnar Sekse

Avdelingsleder
Hogne Hjelle

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. Høringsutkast til Kommunedelplan for overvann datert 2019-02-18

Fagetatens vurdering:

Tidligere saksutredninger:

Fagnotat for sak for vedtak om utlegging av planprogram til høring (byrådssak 1078/18)

Det vises til fagnotatet som beskriver:

- Status for arbeidet med overvann.
- Bakgrunnen for dette planarbeidet (kommunedelplan for overvann).
- Beskrivelse av planarbeidet med tilhørende utredninger.
- Organisering.
- Fremdrift og ressursbruk.

Fagnotat for sak for vedtak av planprogram (KMBY sak 35/19)

Det vises til fagnotatet som omtaler:

- Høringssvarene fra Norsk Vann, Statens Vegvesen, Fylkesmannen i Hordaland og Norges- vassdrags og energidirektorat.

Saksutredning:

Beskrivelse av planarbeidet/-prosessen

Det er arbeidet godt tverretattlig med planen. Totalt er det gjennomført ca. 20 møter (referatført i BK360 mappe 18-834). Enkeltemaer er diskutert på temamøter med fagpersoner fra etatene. Planen i sin helhet er diskutert på brede møter med deltakere fra Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten og Vann- og avløpsetaten. Det er stor interesse for planarbeidet både internt i kommunen og fra andre aktører. Arbeidet med Kommunedelplan for overvann er derfor i perioden presentert på mer enn 10 seminarer/konferanser/kurs eksternt og internt. Prosessen med å utarbeide planen samt å presentere planen i ulike fora har i seg selv vært en viktig del av kommunens arbeid med forbedret overvannsplanlegging og tverretattlig samarbeid.

Beskrivelse av planen

Hovedgrepene i planarbeidet er i tidligere fagnotat omtalt i tre deler.:

1. Utarbeide en overordnet strategi for overvannshåndtering

Dette arbeidet består av flere tema og er beskrevet i planen. Her oppsummeres følgende:

- Visjon: Det er utarbeidet en visjon for håndteringen av overvann.
- Målsetting: Målsetting er lik den som er beskrevet i planprogrammet.
- Faglig strategi: Denne er beskrevet som blågrønn infrastruktur og treleddsstrategien. I tillegg er strategier på tema som forurenset overvann og separering av avløp fellessystemer beskrevet.
- Strategi for eierskap til sektoransvaret: De ulike etatenes rolle og ansvar for overvann er beskrevet.

Overvanns(relaterte) visjoner, mål og strategier er allerede omtalt i de ulike etatenes planer (f. eks. Hovedplan avløp og vannmiljø, Forvaltningsplan for Vassdragene i Bergen, Kommunedelplan blågrønn infrastruktur, Ros-analyser, retningslinjer for overvannshåndtering, m.m.). *Hovedgrepet* på dette temaet er at etatene har sammen utarbeidet en felles visjon, målsetting og strategi for kommunen som forankres i en kommunedelplan. En felles formulering og forståelse av visjon, mål og strategier vil være viktig for et godt samarbeid om blågrønn infrastruktur og overvannshåndtering.

2. Krav som settes til overvannsplanlegging på ulike plannivå

Styring av arealbruk er kommunens viktigste redskap for å håndtere overvann på en helhetlig og bærekraftig måte. En helhetlig, økosystembasert forvaltning har som formål og naturlige konsekvens at skadepotensialet reduseres. Etablering av overvannsanlegg, det vil si anlegg for oppsamling, avledning og eventuelt behandling av overvann, skal inngå som en del av arealplanleggingen. Plassering, utforming og dimensjonering av overvannsanlegg vil ha direkte betydning for skaderisikoen og muligheten til å benytte overvann som en ressurs. For å ivareta overvannshåndteringen i arealplanleggingen må hensyn til overvann innlemmes i reguleringsplaner i form av bestemmelser, arealformål og hensynssoner. Krav til omfang og detaljering i overvannsplaner øker jo nærmere tiltaksrealisering man kommer. Hvilke planer som skal utarbeides på ulike plannivå frem til og med tiltaksrealisering er beskrevet i planen.

Bergen kommune har allerede krav til overvannsplanlegging i *Retningslinjer for overvannshåndtering i Bergen kommune* som er en del av kommunens VA-norm. *Hovedgrepet* på dette temaet, i tillegg til en oppdatering av kravene, er at kravene er løftet opp til kommunedelplan-nivået, systematisert, tilpasset plannivået og er gjennom denne planen kommunisert på en tydeligere måte enn tidligere.

3. Utarbeide grunnlag for detaljerte overvannsplaner.

Store deler av utredningsarbeidet har bestått av å utarbeide grunnlag for detaljerte overvannsplaner. Resultatet av dette er sammenfattet i kart. Tabell 1 gir en oversikt over hvilke utredninger som er en del av kartet. Kartet for Kommunedelplan for avløp er tilgjengelig på

<https://kart.bergen.kommune.no/portal/apps/webappviewer/index.html?id=04ae4415f33c431e9810327c18a263a1>

Kartet består av ca. 20 temaer med tilhørende underkategorier. Plandokumentet beskriver de ulike temaene. Fagetaten har forventninger om at kartet vil være et godt grunnlag for arealplanlegging for både kommunale og private aktører. Spesielt forventer vi at dette vil være med å heve kvaliteten på overvannsplaner betraktelig ift. dagens situasjon.

Tabell 1 Tema utredning og resultat i kartet

Tema	Del av kartet
Tema 1: Kartlegging av nedbørsfelt, avrenningslinjer og forsenkninger	Kartlagene <i>avrenningslinjer, forsenkninger og nedbørsfelt</i> .
Tema 2: Kartlegging av risikoområder for flom i (urbane) vassdrag	Kartlaget <i>behov for flomsonekartlegging</i>
Tema 5: Vassdragsspesifikk kartlegging	Kapittel 9, kartlag <i>vassdrag, åpne vassdrag og lukkede vassdrag</i>
Tema 6: Gjenåpning av lukkede elver og bekker	Kartlag <i>mulige bekkeåpninger</i> .

En stor del av informasjonen i kartet har kommune og stat utarbeidet fra før av i forbindelse med ulike planer og prosjekter. Informasjonen er imidlertid spredt på ulike kommunale etater og statlige organer. *Hovedgrepet*, i tillegg til arbeidet nevnt i tabell 1, under dette temaet har vært å samordne og gjøre tilgjengelig informasjon som er relevant for overvannsplanlegging.

Arbeid som ikke er utført

Et av temaene i planprogrammet er ikke utredet. Det er flere årsaker til dette.

Kommunedelplan for overvann er en ny plantype i Norge. Det nærmeste man kommer av lignende planer i andre kommuner er planer av typen *Strategier for overvann*, *Visjon for overvann*, *Retningslinjer for overvann*, *Kommunedelplan vann* og *Kommunedelplan avløp og vannmiljø*. Det innebærer at veien blir til mens man går. Fremdrift, ressursbruk og omfang må avstemmes. Følgende er ikke utført:

1. Risikoaksept (tema 4 i planprogrammet)
 - a. Under dette temaet var hensikten å utrede hvordan kommunen skal håndtere allerede oversvømmelsesutsatte områder og hvilken grad man evt. skal akseptere en viss risiko i allerede etablerte områder. Problemstillingen er aktuell der dagens risiko/sannsynlighet for oversvømmelse er høyere enn dagens krav/retningslinjer tilsier. Det er ikke gitt at et hvert risikoreducerende tiltak har en positiv nytte/kostnad-brøk. Det kan likevel være ønskelig å redusere oversvømmelsesrisikoen i disse områdene. En utredning av problemstillingen krever et for omfattende arbeid med kartlegging og analysering av flomutsatte områder og estimering av nytte og kostnader ved tiltak, til å bli gjennomført i forbindelse med Kommunedelplan for overvann. Det foreslås derfor at temaet utsettes.